VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJA

INFORMACINIS BIULETENIS Nr.12 (324) 2021 GRUODIS

LAIMINGŲ IR KŪRYBINGŲ **2022** METŲ!

V. Jankausko nuotr.

SENATE

Lapkričio 24 d. posėdyje dalyvavo 29 senatoto nariai. Pirmiausia svarstyti Senato darbo principai. VDA Senato pirmininko doc. Šarūno Šlektavičiaus prašymu ankstesnio Senato pirmininkė prof. Marija Marcelionytė-Paliukė ir prorektorė studijoms dr. Ieva Pleikienė supažindino su pagrindinėmis Senato funkcijomis, darbo patirtimis. Dr. I. Pleikienė, pažymėjusi, kad Senatas, kartu su VDA Taryba ir Rektoriumi, yra vienas iš trijų Akademijos valdymo organų, apžvelgė Senato darbo kalendorių, darbo organizavimą ir rutiną, pristatė dokumentus, kurie reglamentuoja aukštosios mokyklos Rektoriaus, Tarybos ir Senato veiklą ir jos tikslus: LR Mokslo ir studijų įstatymą, VDA Studijų reglamentą, Senato darbo reglamentą, Senato darbo planą. Akademijos priimti dokumentai negali prieštarauti Mokslo ir studijų įstatymui, o esant prieštaravimams, reikia vadovautis MSĮ paskutinėmis pataisomis, kol bus atnaujinti Akademijos vidaus dokumentai. Atkreipė dėmesį į Senato darbo organizavimo tarp posėdžių svarbą, kurio metu vyksta dokumentų rengimas, diskusijos, ieškoma bendrų sprendimų tam, kad darbas posėdžiuose būtų konstruktyvus, struktūruotas. Atkreipė dėmesį Senato narių nuomonės reiškimą socialiniuose tinkluose, nes jų asmeninis požiūris skaitytojų gali būti tapatinamas su jų, kaip Senato narių, pozicija.

Ankstesnio Senato pirmininkė prof. M. Marcelionytė-Paliukė pažymėjo humanistinius Senato darbo aspektus, kalbėjo apie norą, kad kuo daugiau bendruomenės narių įsitrauktų į Akademijos valdymą, apie įsiklausymą į studentų nuomonę, apie svarbius žingsnius vykdant priimtą Akademijos strategiją 2020–2028 m., ruošiantis studijų krypčių vertinimui, palaikant glaudų bendradarbiavimą su Rektoratu, VDA Taryba, padaliniais, skyriais, taip pat pažymėjo darbo kartu su Studijų kokybės skyriaus vedėja ir Senato referente svarbą.

Pasisakė doc. Rokas Kilčiauskas, prof. Ieva Skauronė, prof. Jonas Audėjaitis, doc. Š. Šlektavičius, prof. M. Marcelionytė-Paliukė. Atsakant į doc. R. Kilčiausko klausimą apie Akademijos Vidaus audito tarnybos veiklą dr. I. Pleikienė ir prof. I. Skauronė nurodė, kad Vidaus auditorius yra privaloma pareigybė visoms viešojo sektoriaus įstaigoms, pagal susidarytą metinį planą audituoja ir valdo finansinę Akademijos riziką, atsiskaito išorinėms institucijoms. Studijų kokybės auditą vykdo Akademijos Studijų kokybės skyrius. Per metus Akademija atlieka keletą išorinių auditų. Prof. M. Marcelionytė-Paliukė atsakė į doc. Š. Šlektavičiaus pateiktus klausimus apie darbą su dabartiniu ir ankstesniu Rektoratu, apie studentų įsitraukimą į Senato darbą.

Po to svarstyta 2022 m. I pakopos ir Vientisųjų studijų, II pakopos, III pakopos ir Užsieniečių priėmimo taisyklių į VDA tvirtinimas. Studijų tarnybos direktorė Agnė Kivilšienė išsamiai pristatė šiuos dokumentus, akcentavo svarbiausius aspektus, pažymėjo pokyčius, apžvelgė minimalius priėmimo rodiklius, priėmimo vykdymą, konkursinio balo sandarą, papildomus balus, konsultacijas ir Atvirų durų dienas, studijų kainą. Pasisakiusieji doc. Marius Žalneravičius, prof. J. Audėjaitis, doc. R. Kilčiauskas, doc. Andrejus Repovas, doc. Alvydas Mandeika, dr. I. Pleikienė atkreipė dėmesį į stojamųjų egzaminų formą, Atvirų durų dienos organizavimą, papildomo balo prie stojamųjų egzaminų vertinimo skyrimą, išankstinę stojamųjų egzaminų sesiją. Prof. J. Audėjaitis pasiūlė į pateiktą dokumentą įtraukti pataisą apie Atvirų durų dienos organizavimą, pažymint, kad Atvirų durų dienos organizuojamos nuotoliniu *arba kontaktiniu būdu atsižvelgiant į pandeminę situaciją* (pasiūlymas buvo įtrauktas į dokumentą). Siekiant konstruktyvaus darbo buvo pažymėta Senatui svarstyti teikiamų dokumentų aptarimo ir pastabų pateikimo iki Senato posėdžio svarba. Balsų dauguma (1 – prieš, 1 – susilaikė) taisyklės patvirtintos.

Trečiuoju klausimu svarstytas VDA vykdomų stojamųjų egzaminų į Dailės, Dizaino, Medijų meno, Meno objektų restauravimo krypčių I pakopos studijų programas organizavimo ir vykdymo 2022 m. tvarkos aprašo tvirtinimas. Šį aprašą pristatė Studijų tarnybos direktorė A. Kivilšienė. Ji pažymėjo dokumente aprašytą stojamųjų egzaminų turinį, registraciją laikyti stojamąjį egzaminą, stojamojo egzamino vykdymo, vertinimo, rezultatų paskelbimo tvarką, apeliacijas, papildomą priėmimą ir kitus aspektus. Pasisakė doc. R. Kilčiauskas, dr. I. Pleikienė, prof. J. Audėjaitis. Balsų dauguma tvarkos aprašas patvirtintas.

Svarstyta numatomo 2022 m. studijų vietų skaičiaus į VDA BA ir Vientisąsias studijas tvirtinimas. Studijų vietų skaičių pristatė Studijų tarnybos direktorė A. Kivilšienė. Pasisakė doc. R. Kilčiauskas, dr. I. Pleikienė. Nutarta tvirtinti numatomą 2022 m. studijų vietų skaičių.

Svarstytas pritarimas Fotografijos ir medijos meno (FMM) katedros pavadinimo keitimui į Fotografijos, animacijos ir medijų meno (FAMM) katedra ir teikimas jį tvirtinti VDA Tarybai. VF dekanas prof. Marius Pranas Šaliamoras pažymėjo, kad teikimas tvirtinti VDA Tarybai vyksta vadovaujantis 2021-06-17 VF Tarybos posėdžio Nr. FT2-05 vienbalsiai priimtu nutarimu. Pakeistas pavadinimas labiau atspindės katedroje vykdomas programas. Pasisakė prof. J. Audėjaitis. Senatas vienbalsiai pritarė Fotografijos ir medijos meno katedros pavadinimo keitimui.

AKADEMIJOS ŽMONĖS

VDA prorektorė studijoms dr. Ieva Pleikienė.
V. Jankausko nuotr.

VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS KRONIKA

Gruodis

Tamošaičių galerijoje „Židinys“ veikia Vilniaus „Urtės“ klubo skiautinių paroda
1 d. Panemunės pilyje atidaromos dvi parodos: „Panemunės pilies šiaurinio korpuso pritaikymo idėjų dirbtuvės“ ir skirta žinomam XX a. I pusės menininkui S. I. Witkiewicziui-Witkacy (1885–1939).
1 d. Senuosiuose rūmuose atidaroma Lietuvos dailės ugdytojų draugijos drauge su VDA ADDAM bei Liepojos universitetu organizuotą simpoziumą lydinti paroda „Meninio ugdymo gerinimas: pedagogų patirtys, tyrimai, kūrybinė raiška“
2 d. „Titanike“ atidaroma Aušros Vaitkūnienės paroda „Pripučiamas meno muziejus“
5 d. Telšių galerijoje atidaroma paroda „90 eksponatų“, skirta vietinės amatų/menų mokyklos 90-mečiui
8–18 d. Šventinė VDA meno mugė „Supakuota Akadėj“ VDA meno ir dizaino krautuvėje
10 d. VDA bibliotekos abonemente atidaroma Vaivos Barzdenytės paroda „Horizontai“
10 d. „Kreatoriume“ atidaromos tapytojų Šarūno Baltrukonio ir Manto Valentukonio parodos
12 d. Panemunės pilyje pristatoma dr. Mariaus Daraškevičiaus knyga „Magiškasis kambarys arba dvaro vaistinėlė“
15 d. Galerijoje „Artifex“ atidaroma Aisčio Mickevičiaus paroda „Būtasis laikas“
16 d. Tamošaičių galerijoje „Židinys“ vyksta 23-asis „ArsVia“ meno ir kolekcinių vertybių aukcionas
16 d. „Titanike“ atidaroma tarptautinė paroda „Mados dizaino pasakojimai“, skirta VDA Mados dizaino (buv. Kostiumo dizaino) katedros 30 metų sukaktuvėms
18 d. Italų ir prancūzų muzikos koncertas „Baroko eskizai“ Panemunės pilyje
20 d. Galerijoje „Akademija“ atidaroma Andriaus Miežio tapybos paroda „Tu ne tokia kaip visos“.
22 d. Galerijoje „Akademija“ atidaroma Liepos Gaidauskaitės paroda „Žaidimas“
26 d. Nidos meno kolonijos organizuota ekskursija „Miškas – erdvė“
31 d. Naujametinis koncertas.
VDA „Lauko ekspo“ veikia doc. Beno Narbuto keraminių objektų paroda „Balti ženklai“.

S. Butrimienės ir V. Jankausko nuotr.

Aušros Vaitkūnienės parodoje

Iš parodos „Mados dizaino pasakojimai“

SENATE

Po to vyko VDA Senato komitetų ir komisijos tvirtinimas. Informaciją pateikęs pirmininkas doc. Š. Šlektavičius pasiūlė Komitetų formavimą skelti į tris dalis: 1) išrinktų Senato narių pasiskirstymas darbo komitetuose, 2) kviestinių narių tvirtinimas, 3) komitetų pirmininkų rinkimai. Pažymėjo, kad siekiant konstruktyvaus komitetų darbo ir tolygaus senatorių pasiskirstymo po komitetus, atsižvelgiant į kompetencijas, kai kurie Senato nariai iš jų pageidaujamų komitetų, jiems sutinkant, buvo perkelti į kitus.

Pasisakė prof. dr. Dalia Klajumienė, prof. I. Skauronė, prof. M. P. Šaliamoras, prof. Alvydas Lukys, prof. J. Audėjaitis, doc. Rimantas Giedraitis, prof. dr. Tomas Grunskis, prof. dr. Renata Maldutienė, dr. I. Pleikienė, doc. R. Kilčiauskas, doc. Š. Šlektavičius, prof. Konstantinas Bogdanas, doc. dr. Rokas Dovydėnas. Pasisakydama prof. dr. D. Klajumienė pasiteiravo, ar nebus interesų konflikto, jai dalyvaujant kaip Akademijos kamieninio padalinio vadovei, Akademinės etikos komisijos darbe, į ką prof. M. P. Šaliamoras pažymėjo, kad šiuo atveju interesų konflikto nėra ir paaiškino darbo tvarką, norint išvengti galimo interesų konflikto; prof. dr. T. Grunskis pasiūlė į Strateginio planavimo ir ekonominių klausimų komitetą, siūlant kviestiniais nariais Klaipėdos ir Telšių fakultetų dekanus, kartu įtraukti ir Vilniaus fakulteto dekaną prof. M. P. Šaliamorą; prof. dr. Žygimantas Augustinas į Meno ir mokslo komitetą kviestiniu nariu pasiūlė įtraukti prof. Agnę Narušytę; doc. Š. Šlektavičius pasiteiravo apie rotacijos taikymą kviestiniams Senato komitetų nariams, į ką buvo atsakyta, kad esančiuose dokumentuose kviestiniams nariams rotacijos tvarka nėra apibrėžta, jie kviečiami ir dirba komitetuose pagal kompetenciją ir poreikį. Prof. K. Bogdanas pasiūlė papildyti Senato darbo reglamentą, patikslinant kviestinių narių statusą. Prof. I. Skauronė pasiūlė šiame posėdyje tvirtinti tik Senato narių pasiskirstymą komitetuose, kviestinių narių sąrašą suderinant vėliau. Pirmuosius Senato komitetų ir komisijos posėdžius pasiūlyta inicijuoti Senato pirmininkui doc. Š. Šlektavičiui. Nutarta tvirtinti VDA Senato narių pasiskirstymą darbo komitetuose ir komisijoje:

Senato Strateginio planavimo ir ekonominių klausimų komitetas: 1. prof. Jonas Audėjaitis, 2. Prof. dr. Tomas Grunskis, 3. Doc. Rokas Kilčiauskas, 4. Doc. dr. Sigita Maslauskaitė-Mažylienė, 5. Doc. Andrejus Repovas, 6. Prof. Ieva Skauronė, 7. Stud. Emilija Globytė (Telšių fakultetas, III kursas).

Senato Studijų kokybės komitetas: 1. Prof. Konstantinas Bogdanas, 2. Doc. Saulius Jusionis, 3. Prof. dr. Renata Maldutienė, 4. Doc. Jolanta Mikulskytė, 5. Dr. Ieva Pleikienė, 6. Doc. Aurimas Švedas, 7. Prof. Remigija Vaitkutė, 8. Stud. Paulius Stainys (Kauno fakultetas, vientisosios III kursas), 9. Stud. Edvinas Vygontas (Klaipėdos fakultetas, III kursas), 10. Stud. Kostas Paškevičius (Kauno fakultetas, vientisosios, IV kursas).

Senato Meno ir mokslo komitetas: 1. Prof. dr. Žygimantas Augustinas, 2. Doc. dr. Rokas Dovydėnas, 3. Doc. Monika Žaltauskaitė-Grašienė, 4. Dr. Marius Iršėnas, 5. Prof. dr. Dalia Klajumienė, 6. Doc. Severija Inčirauskaitė-Kriaunevičienė, 7. Prof. Alvydas Lukys, 8. Stud. Rokas Sventickas (Vilniaus fakultetas, III kursas).

Senato Akademinės etikos komisija: 1. Doc. Rimantas Giedraitis, 2. prof. dr. Dalia Klajumienė, 3. Doc. dr. Liepa Griciūtė-Šverebienė, 4. Doc. Marius Žalneravičius, 5. Stud. Rugilė Bernadeta Matuzaitė (Vilniaus fakultetas, III kursas).

Pasakoja Simonas Ramunis

Jurgis Vanagas, Algimantas Mačiulis ir Simonas Ramunis. 1998

Pabaiga. Pradžia Nr.8/9

– Kokios darbo sąlygos buvo pokario metais Dailės institute, kaip perėjot prie sąjunginių planų?

– Iš pradžių dirbom taip [kaip sugebėjom] ir, kaip jau pasakojau, katedros vedėjai nežiūrėjo, daugiausia aš ten veikiau. Bet kada reikėjo jau daugiau kursų, tai reikėjo ir dėstytojų daugiau. Taip, rodos, 1947 m. Budreiką tam atsikvietėm iš Šiaulių, paskui Tauras atsirado. Ir tada pradėjo siųsti [tuos planus], iš Akademijos padarė vėl institutą ir tada mes jau taikėmės prie jų.

– Kiek žinau, planai buvo iš Leningrado dailės akademijos...

– Taip, iš Leningrado. Kumpis buvo baigęs Leningradą. Ir apskritai Leningradas buvo kaip ir didesnis autoritetas, nes ten meno gyvenimo, kultūrinis centras. O Maskva – daugiau revoliucinis...

– Ar ta priežiūra jautėsi?

– Ne, ypatinga nebuvo. Žinoma, atvažiuodavo, konferencijas padarydavo. Pavyzdžiui, Tvelkmejeris[1]. Jis buvo kultūringas žmogus, atvažiuodavo tik į gynimą, savo pastabas pasakydavo ir viskas man atrodė geranoriška, piktybinių užpuolimų nebuvo. Tik būdavo bendra linija dėl tokio dalyko kaip socrealizmas, kad nenukryptų į kokį nors formalizmą, kosmopolitizmą... Toks Usas[2] buvo, jis šnekėdavo labai daug, bet jis buvo „prieš plauką“. Per gynimus, kada Šalneva norėjo tuos[3] nusodinti, tai jisai ne pasroviui ėjo. Apskritai, visiems, kurie čia buvo atvažiavę, visiems jiems čia imponavo. Štai toks Merzliakovas net neva instituto patriotas pasidarė... Gal toks ir mados reikalas buvo... Maskvinova buvo iš [aukštesnių] sferų ir į tokius smulkius reikaliukus nelabai kišosi....

– Kaip tik tuo metu vyko aštri diskusija, kad Vilniaus ir Kauno dailės institutų katedros dubliuoja viena kitą...

– Tai va čia buvo kaip ir klaida. Yra didžiausios respublikos, kurios neturi vienos mokyklos, o čia tokia respublikėlė (Vilnius, Kaunas) ir turi dvi! Jeigu tada kas (kad ir dėstytojai) būtų daugiau suvokę, kad čia yra taikoma, o čia – netaikoma... Juk daug kam imponuodavo ta taikoma dailė, pritaikymas, juk padarydavo parodas ir Maskvoj. Su vaizduojama dailė, tai sudėtingiau, o jeigu daiktas padarytas, tai ir yra daiktas... Sakykim, vitražas. Kauno institutas turėjo savo vardą! Tiesa, aš tose sferose nedalyvavu ir [diskusijos] detalių nežinau... Bet pamenu tokį atvejį: kai Dailininkų sąjungoj vyko Pasternako knygos „Daktaras Živago“ svarstymas, tai Kuzminskis, kuris tada pirmininkas buvo, ir sako: „Ką čia mes galim apie tą knygą pasakyti, nei mes skaitėm jos, nei ką...“ Taip ir užsibaigė, nieko iš to svarstymo neišėjo...

– Jūsų dėstymo metais Institute bene žymiausias kursas buvo Nasvyčių. Kaip jis Jums įsiminė?

– Nasvyčius žinojau iš seno, aš juk ir savo diplominiam dabui pasirinkau Nasvytytės studiją. Žinojau, kad Šiauliuose augo du broliukai, žirniukais juos vadino, paskui jie atėjo čia laikyti [stojamųjų]. Aš buvau tos nuomonės, kad jeigu žmogus normalus, jeigu jam nesutrikęs regėjimas ar pan., jis gali studijuoti ir jis pasieks normalių dalykų. Jie išlaikė [egzaminus]. Kada vienas egzaminuoji, tai, būdavo, iš karto matai, ar studentas turi davinių, ar ne. Jei kuris ir nesimokęs meno mokykloj, bet dirba, tai matosi tik techniški trūkumai, jie yra pašalinami mokantis. Bet aš labai nemėgdavau tų, kurie pasiruošę ateina. Negali žinot, gal jis ten keturis metus zulino ir, lyginant su tais [nepasiruošusiais], padaro vien tai, ką išmokęs, o paskui jis taip ir baigia... O kitas, jeigu gabus, tai jis nors ir nemoka kažko, bet jis kyla iš karto... Tas buvo ir šitame kurse... Aš tada neturėjau kur gyvent, neturėjau buto, tai ir trindavaus po institutą. Būdavo, užeini pas studentus, pasikalbi. Kitąkart vakare, vienuoliktą valandą, girdžiu: „Ei chebra, aš dar be pusryčių...“ Po karo taip buvo! Bet jis dirba, nubėga į salę, pasportuoja, apšyla, vėl atėjęs dirba. Tai tokiems ir stengiesi dar kokių uždavinių duoti, kad suintriguotum, kad būtų įdomu... Aš nesukdavau galvos dėl to, kad ateikit, atneškit ką nors... Jei studentams ko nors reikia, tai jie patys bėgiodavo, ieškodavo kur popieriaus ar pieštuką rast... Buvo taip, kad gavo medžiagos, atidavė ją į katedrą, padėjom ir jokios atskaitomybės tada niekam nebūdavo. Tvarkydavau aš. Reikia popieriaus duoti, tai išsipjaustydavau ir išduodavau kiek kam reikia ir jie dirba. Juk kitu atveju, kada reikia kur nors nueiti gauti, pasirašyti, tai, žiūrėk, studentas užmiršęs, tai nepaspėjęs, tai laboranto nėra... Mes iš pradžių net nežinojom, kad reikės atsiskaityti. Niekam neatėjo į galvą, kad galima išnešti ką nors, panaudoti ne tam, kam tas skirta...

Kaip sakiau, tada studentai įstodavo ir čia, ir ten, o paskui nubyrėdavo. Nasvyčių kurse iš pradžių buvo 29 studentai, o kiek iš jų baigė, tai galima būtų suskaičiuoti... Sąlygos pasikeitė, vieni išėjo, išvažiavo, kiti paskui buvo ir čia, ir Pedagoginiam institute, kitas čia ir Konservatorijoj, šitaip eidavo...

Dar įdomus daiktas, kad mes nežinojom tų planų, tų tvarkų, kaip ir su tais profesoriais, docentais, kurie turi būti pagal studentų skaičių. Buvo taip, kad įvedė kandidatus, o paskui tuos kandidatus įregistruodavo kaip studentus. Kai prasidėjo mokyklų tikrinimas, žiūri, kad daugiau išleidžia negu priima! Reikalas tas, kad šito priimto kandidato neregistruodavo, užregistruodavo tik studentus, o paskui, kada antram kurse jį įregistruoja studentu, jau niekas nežiūri to skaičiaus, ir daugėja tų studentų... Na, kai paskui ėmė tikrinti, žiūrėti, tuos kitus kandidatus jau mesdavo. Tai tada pradėjo žiūrėti kiek skirta [vietų], koks yra kontingentas... O iš pradžių, kaip sakiau, kiek stodavo, jeigu jis nėra visai [netikęs], tiek priimdavo ir tik paskui atsisijodavo...

– Tie kandidatai buvo tik pokario metais?

– Taip, iš pradžios jų nebuvo, bet kada nustatė kontingentus, tai tada galvojo kaip čia padaryti su tais, kurie neįstoja. Jei kuris tinkamas, tai palieka kandidatu, kadangi būna taip, kada iškrenta iš studentų kas nors ar išeina, tai tada kandidatas papildo, kad visą laiką būtų [kontingentas]. Tada dėl to popierizmo nieks labai nesukdavo galvos, o ir praktikos neturėjom... Tiesa, atsijojimui, kad nedrįstų eiti visi, architektams buvo įvesta matematika.

– Ar ir Leningrado akademijos programoj buvo matematika?

– Neprisimenu, bet mes savavališkai įvedėm, ir dar kažką... Kas jau visai nesusigaudo, tas bijodavo, nestodavo... Lygiai taip buvo su Pedagogine kadedra. Į pedagogiką iš techniškos pusės, piešimo ar ką, buvo nuolaidos, tai daug kas stodavo, o paskui pereidavo į kitas specialybes. Tai vedėja Morkytė tada užprotestavo, kad negalėtų iš vienos specialybės pereiti į kitas. O aš visada buvau už perėjimą. Štai G. Karalius buvo dizaineris, dirbo rimtai, bet paskui, sako, aš nebenoriu. Prašau! Buvo Nijolė Šaltenytė, jai labai sunkiai sekėsi su konstrukcijom, su medžiagom, tai paskui, sako, aš eisiu grafikon. Ir dabar ji ten dirba. Valatkevičiūtė, kuri piešia multiplikacinius filmus, ji stojo architektūron, gražiai dirbo, bet paskui išėjo, dabar turi savo. Aš buvau už tai, kad jeigu nepatinka, eikit kitur, čia gi ne vienai dienai pasirenki specialybę, čia visam gyvenimui...

– O ideologinė priežiūra iš administracijos, iš partijos ar jautėsi architektūros specialybėj?

– Na, architektūra biškelį toksai reikalas: jei darai namą, tai ir turi būti namas, su durim, su langais. Čia buvo tas privalumas, kad niekaip kitaip nepadarysi. Ir čia yra skirtumas [nuo kitų specialybių]. Už tai mes ir iš Vakarų architektūrinius žurnalus gaudavom, o kitų, kur apie meną, nieko nebuvo... O taip tai, žinoma, socialistinis realizmas, tai tas, tai tas... Buvo tik toks momentas, kad po karo statė visokius kinus, teatrus, bet gyvenamųjų namų tai labiau reikėjo, nes daug buvo sugriauta... Bet ne! Tik prie Chruščiovo pasikeitė, pradėjo statyti gyvenamuosius...

– Ar nebuvo spaudimo kurti Vilniuje sovietinę architektūrą, panašią į tą, kas tada statyta Maskvoje?

– Buvo toks atvejis, kad reikėjo padaryti ant Katedros bokšto žvaigždę. Tokia vietinės valdžios buvo iniciatyva. Aš tada dirbau jau ne Institute, o Restauracinėse dirbtuvėse. Na, jei duoda [nurodymą] – reikia suprojektuot tą žvaigždę. Bet niekas nenori dirbti, neišeina... Paskui nežinau kas, gal direktorius, sako, nenorit, neišeina, užsakysim Maskvoj, tegul ten padaro tą projektą – žvaigždę su rubinais! Užsakė Maskvai, bet iš ten ateina atsakymas, kad tokia žvaigždė gali tik ant Kremliaus būti! Ir baigėsi visas reikalas... Lygiai taip prie vokiečių norėjo išversti „Mein Kampf“. Išversti būtų išvertę, bet atėjo atsakymas, kad „Mein Kampf“ gali būti skaitoma tik originalo kalboj. Na, tai reiškia, kad negalima versti ir vėl baigėsi...

– Kaip manote, Kauno instituto prijungimas prie Vilniaus, buvo daugiau vietinė, ar iš Maskvos atėjusi iniciatyva?

– Čia sunku pasakyti. Man atrodo, kad gal – vietinės valdžios, kad jie pasirodytų, jog reikalingi. Kad jie tvarką daro! Gal jie ir ko bijojo? Būdavo ten [Kaune] surengdavo kokią parodą, tai pabardavo [už ją], tada jie ką nors kitaip padarytdavo... Paskui sugalvojo [taip aiškinti], kad jei darbas netikęs, tai jis dekoratyvus ir nepretenduoja į tą tikrą ideologinį meną... Tai šitokios muzikos buvo...

– Kada sujungė institutus, ar buvo jums paaiškinta, kodėl turite palikti darbą?

[1] Architektas V. Tvelkmejeris, tuometinis Leningrado dailės akademijos profesorius.
[2] Dailės istorikas Antonas Uss'as, kurį laiką dėstęs VDI.
[3] Kalbama apie G. Jokūbonio ir K. Kisielio diplominių darbų gynimą 1952 m.

K N Y G O S

Gražina Degutytė-Švažienė
Keramika nuo... iki... V., 2021

Žinomos dailininkės, buvusios VDA Keramikos katedros vedėjos Gražinos Degutytės-Švažienės (g.1938) kūrybos albumas, kuriame pristatomas beveik šešiasdešimties metų kūrybinis kelias. Albumas papildytas svarbiausių kūrinių katalogu, svarbiausių parodų sąrašu, kita informacija.

Trumpai

• Lapkričio 18 d. MO muziejuje įvyko konkurso „Jaunojo tapytojo prizas“ apdovanojimai ir parodos atidarymas. Šiemet tarptautinė komisija geriausiu jaunuoju tapytoju Baltijos šalyse paskelbė menininką, 2020 m. VDA tapybos studijų programos magistrą Dominyką Sidorovą. Specialus MO muziejaus įsteigtas prizas – MO premija (1000 eur) atiteko menininkui, 2018 m. VDA tapybos studijų programos magistrui Kazimierui Brazdžiūnui • Gruodžio 1 d. Lietuvos nacionaliniame dramos teatre iškilmingoje ceremonijoje apdovanoti konkurso „Už darnią plėtrą 2021“ laureatai. VDA Kauno fakulteto Architektūros katedros vedėjas, doc. Rimantas Giedraitis atsiėmė apdovanojimą geriausio komercinio-administracinio projekto kategorijoje už *Business Leaders Center* verslo lyderių centro Kaune projektą bei pelnė „Delfi būstas“ skaitytojų publikos prizą • Magdeburgo teisių Telšių miestui suteikimo 230-ųjų metinių proga gruodžio 6 d. vakarą Telšių Žemaitės dramos teatre skulptoriui medalininkui, tapytojui, VDA Telšių fakulteto Metalo meno ir juvelyrikos studijų programos profesoriui Romualdui Inčirauskui suteiktas Telšių miesto Garbės piliečio vardas • Gruodžio 8 d. Kultūros ministerijoje paskelbti 2021 metų Lietuvos nacionalinių kultūros ir meno premijų laureatai. Trys iš šešių premijų skirtos VDA bendruomenės nariams – menotyrininkei, Dailės istorijos ir teorijos katedros profesorei dr. Agnei Narušytei, fotomenininkui, Klaipėdos fakulteto lekt. Remigijui Treigiui ir tarpdisciplininio meno kūrėjui, Grafikos katedros dėstytojui doc. Dainiui Liškevičiui • Gruodžio 18 d. Vytauto Valiušio keramikos muziejuje (Utenos rj.) paskelbtas 2021 m. keramikas ir įteikta Metų keramiko kūrybinė premija. Ją pelnė VDA Keramikos katedros vedėja doc. Rasa Justaitė-Gecevičienė. Metų keramiko kūrybinės premijos steigėjas – Utenos rajono savivaldybė • Gruodžio 16 d. „Titanike“ atidaryta VDA Mados dizaino katedros 30 metų sukaktuvės skirta tarptautinė paroda „Mados dizaino pasakojimai“. Parodoje dalyvauja: Sandra Straukaitė, Giedrius Paulauskas, Agnė Kuzmickaitė, Egidijus Rainys, Eglė Žiemytė, Egidijus Sidaras, Seržas Gandžumianas, Rūta Kvaščevičiūtė, Ieva Šlaičiūnaitė, Emilija Poplavskytė, Lilija Larionova, Jolanta Talaikytė, Alevtina Ščepanova, Edita Sabockytė-Skudienė, (Between), Justina Semčenkaitė, Ieva Tamutytė, Rytis Beiga, Jolanta Vazalinskienė, Ruslanas Rybakovas, 3.14, Ramunė Strazdaitė, Renata Maldutienė, Justė Tarvydienė, Liepa Aliukaitė, Jolanta Rimkutė, Ieva Ševiakovaitė, Vidmina Stasiulytė (Švedija), Sonja Šterman (Slovėnija), Lodzės dailės akademija / Mados institutas (Lenkija). Parodos kuratorės: prof. dr. Renata Maldutienė, Agnetė Voverė •

Naujos mados apšvietimo srityje

– Na, kad aš diplomo neturiu – tai buvo pagrindinis paaiškinimas. Bet aš savo darbą šiek tiek moku, tai tada nuėjau į Restauracines dirbtuves, ten buvo projektavimo darbo, paskui perėjau į Dailės kombinatą, ten dirbau...

– Minėjote, kad dirbdamas Dailės institute nestojote į partiją. Ar tas irgi neatsiliepė jūsų karjerai?

– Institute maždaug žinojo, kad mano tėvai turi ūkį, gal suprato, kodėl aš nepasirodžiau toksai [entuziastingas], kai pasiūlė į partiją... Visą laiką jaučiau, kai kur nors biškutį, tai tuoj... Jau daug vėliau buvo tokia istorija – reikėjo [apiforminti] mano docentūrą. Po atestavimo bylą [ilgai] žiūrėjo, nusiuntė [į Maskvą] ir ten ji metus išgulėjo – jokio atsakymo nėra... Po kurio laiko buvo kažkokia konferencija ar kas, aš nuvažiavau į Maskvą ir nuėjau į Atestacinę komisiją ieškoti savo dokumentų. Ten tada kaip tik vyko pertvarkymai ir ten iš visos sąjungos buvo suėję ieškoti tų raštų; vienoj pastogėj bylų prikrauta iki lubų, kitoj pastogėj irgi, tai žiūriu – nėra vilties... Tada klausiu, o gal jau yra mano atestatas? Sako, yra. Liepė tik nusipirkt viršelį ir aš gavau tą atestatą! Pasirodo, jau sausio mėnesį buvo paskelbta apie patvirtinimą ir tos žinios čia, Vilniuje, buvo, tik niekas man nesakė, kad yra grįžusi dokumentacija... Paskui praeina gal trys mėnesiai ir nebemoka man [docento] algos! Aš tyliu, ir jie tyli... Susidarė apvali sumelė, tai gal jau rugsėjį aš, sakau, į teismą duosiu. Tai man sumokėjo tą skirtumą... Ir dar svarbu buvo tai, kad mane vėl priėmė į Institutą iš gamybos (Dailės kombinato), o [buvo tokia tvarka], kada iš priima gamybos – atlyginimas didesnis. Man jau 200 rb mokėjo, o dėstytojo su stažu didžiausias atlyginimas buvo 165 rb. Paskui, po kiek laiko, vėl ateina raštas, kur rašo, kad aš ten (t. y. Kombinate) buvau meno vadovas, kad ten atlyginimas buvo mažas ir man vėl nebemoka tiek... Aš neėmiau to docento atlyginimo pusę metų, po to buhalteris prikalbėjo, sako, paimk, mes paskui tvarkysim... O kada jau įrodžiau, kad man priklauso [didesne alga] (ten Tauras rūpinosi labai), tai paskui Aukštųjų mokyklų [valdyba?] nebepriėmė mūsų raštų ir [dalis algos] man taip ir pražuvo... Taigi, aš visą laiką jaučiau tokį šešėlį.

– O kaip atsitiko, kad vėl sugrįžote į institutą? Kas pasiūlė?

– 1960 m. aš Vilniuje apgyniau diplominį darbą. Tada projektavau tokius valdiškus reprezentacinius namus svečiams, tai juos ir užskaitė. Buvo iš Maskvos atvykęs architektas, tai kai per gynimą parodė jam mano įvykdytą darbą, jis ir sako: „Čia viršija diplominį darbą, išeina iš jo ribų“. Taip aš sugrįžau į Institutą, paskui perėjau į Dizaino katedrą, o kai užėjo pensija, tai tuoj ir išėjau. Dar Gečas nelabai norėjo išleisti (tai sutartis nesibaigė, tai tas), bet kadangi visi popieriai buvo tokie, tai ir išėjau... Tik paskui dar buvau atėjęs porą metų čia padirbėti: man buvo įdomu pasižiūrėti kaip čia viskas darosi...

– Ačiū už pokalbį.

Kalbėjosi
Vidmantas Jankauskas
1997

Gediminas Jokūbonis, Simonas Ramunis, Gediminas Ruzgys. 1997

LIETUVIŲ DAILININKAI

Tapytojas Napoleonas Ylakavičius (1811 12 02–1861 11 07). Autoportretas. LNDM

Vilniaus dailės akademijos leidykla
Dominikonų g. 15, Vilnius 01131; el. p. *vidmantasj@inbox.lt*

Redaktorius
Vidmantas Jankauskas